Heikki Vierimaa 27.4.2022

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston U-jatkokirjelmä U 60/2021 vp

Pyydettynä lausuntona valtioneuvoston U-jatkokirjelmästä Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- *Biomassan käyttöä rajaava 95 prosentin raja-arvo on epäsuora tuki fossiilisille polttoaineille*
- *Energiatehokkuuskatselmoinneissa alle viiden vuoden takaisinmaksuajan hankkeiden toteuttaminen ei ohjaa varoja ilmaston näkökulmasta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen*
- *Kuljetusten kustannustason nousu heikentää metsäteollisuuden suhteellista kilpailukykyä. Tarvittaessa Suomen tulee omin toimin huolehtia vientiteollisuuden suhteellisesta kilpailukyvystä verrattuna keskeisiin verrokkimaihin.*

Taustaa

EU-toimielimissä on parhaillaan käsittelyssä useita komission esityksiä. Metsäteollisuus energiaintensiivisenä, runsaasti luonnonvaroja jalostavana, raaka-aineita ja tuotteita kuljettavana sekä kansainvälisessä kilpailussa toimivana alana altistuu laajasti EU-esitysten sisältämälle säätelylle.

Metsäteollisuus on Suomessa jo pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Alan ilmastotiekartasta on nähtävissä, että tehtaamme voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja. Samaan aikaan alan tuotteista voidaan saada yhä suuremmat ilmastohyödyt sekä jatkaa metsävarojen kasvattamista. Alalla on siten suuri merkitys ilmastotavoitteille sekä talouden ja työllisyyden vahvistamiselle.

Suomen vientiteollisuuden tuotanto on kansainvälisesti vertailtuna vähäpäästöistä. Maailman markkinoille Suomesta ponnistetaan kuitenkin pitkien kuljetusetäisyyksien ja talven muodostamalta takamatkalta. Kotimaan markkinoilla kustannusten nousu siirtyy sellaisenaan kuluttajien maksettavaksi, vientiteollisuuden osalta kustannusten siirtäminen hintoihin on pääsääntöisesti vaikeaa.

Kuljetusten suhteellisesta kilpailukyvystä on huolehdittava, jotta ilmastoystävällisten tuotteiden globaalit hyödyt voivat toteutua. EU-tasolla tarvitaan selkeitä ratkaisuja

kilpailukykyhaittojen lieventämiseksi. Vientiteollisuuden investointi- ja uudistumiskyky edellyttää hallittua siirtymää hiilineutraaliin toimintaympäristöön ja riittäviä sopeutumisaikoja

Biomassan käyttöä rajaava 95 prosentin raja-arvo on epäsuora tuki fossiilitaloudelle

Metsäteollisuus ry puoltaa valtioneuvoston varauksellista suhtautumista biomassan käyttämiseen liittyvään 95 prosentin ehtoon, mutta kanta tulisi mielestämme ilmaista jyrkemmin. Komission ehdotus poistaa päästökaupan soveltamisalasta yli 95 % biomassaa käyttävät laitokset on perusteeton ja päästökaupan logiikan vastainen.

Komission ei tule vääristää kilpailua saman toimialan laitosten välillä tukemalla epäsuorasti fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Suomen päästövähennystavoitteiden saavuttamisen ja biomassaa käyttävien laitosten näkökulmasta on perustelua, että Suomi ottaa aiempaa tiukemman kannan esityksen poistamiseksi direktiivistä. On täysin päästökaupan logiikan vastaista ohjata suurempi osa maksuttomista päästöoikeuksista niille laitokselle toimialan sisällä, jotka eivät ole päästövähennystoimia tehneet. Päästökauppa ohjaa laitoksia päästöttömyyteen, eikä tätä kehitystä tulisi suinkaan hidastaa.

Tällä hetkellä uusiutuvien polttoaineiden osuus metsäteollisuuden tehdaspolttoaineista on noin 87 %, joten Suomessa päästökaupan piiristä poistuisi merkittävä määrä laitoksia. Positiivisen kehityksen jatkuminen on Suomen, ilmaston ja toiminnanharjoittajan etujen mukaista. Komission esitys sitä vastoin merkitsi kannustinta käyttää fossiilista energiaa ja olla tekemättä viimeisiä päästövähennyksiä.

Fossiilisten polttoaineiden osuuden pienentäminen metsäteollisuudessa ei suinkaan ole tapahtunut itsestään, vaan se on suomalaisen metsäteollisuuden vuosikymmenien mittaisen kehitystyön tulos. Uusiutuvan energian liiallisesta käytöstä seuraava rangaistus on koko päästökaupan ideologian vastainen, jonka mukaan edelläkävijöitä tulisi palkita. Emme pidä perusteluna biomassan käytön raja-arvon laskemista 95 prosenttiin direktiivin sovellusalan osalta.

Maksuttomiin päästöoikeuksiin liittyvä ehdollisuus tulee poistaa

Päästökaupan ilmaisjaon tarkoituksena on ehkäistä hiilivuotoa. Tuotantolaitoksen ilmaisjakoon oikeutettu päästöoikeuksien määrä on riippuvainen alan vertailuarvojen kehityksestä. Suurimmat päästövähennykset tehneet tuotantolaitokset hyötyvät ilmaisjaosta eniten, mikä kannustaa myös teknologian kehittämiseen.

Ehdotetussa päästökauppadirektiivissä ilmaisjako edellyttää toteuttamaan energiakatselmuksen hankkeet, joiden takaisinmaksuaika on korkeintaan viisi vuotta. Mikäli investointeja ei tehdä, leikkaantuisi maksuttomien päästöoikeuksien määrä 25 prosentilla. EU-tasoinen pakottaminen energiatehokkuushankkeiden toteuttamiseksi ei ohjaa toiminnanharjoittajan varoja ilmaston näkökulmasta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Metsäteollisuus ry yhtyy valtioneuvoston huoleen energiakatselmusten yhdenvertaisesta laadusta ja toiminnanharjoittajien tasapuolisesta kohtelusta. Emme kuitenkaan pidä EU:n tasoisen sääntelyn ulottamista toiminnanharjoittajan investointeihin perusteltuna.

Vientiteollisuuden kilpailukyvystä tulee huolehtia

Metsäteollisuus ry yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan Suomen erityisolosuhteet ja poikkeuksellisen suuri riippuvuus merikuljetuksista tulisi huomioida neuvotteluissa. Muiden jäsenmaiden tuki on talvimerenkulun huomioimiselle päästökaupassa ensiarvoisen tärkeää ja Suomen tulisi arvioida millä keinoin olisi mahdollista saavuttaa laajempi tuki neuvotteluissa.

Komission arvion mukaan merenkulun päästökauppa sekä FuelEU Maritime -asetusehdotus lisäisivät meriliikenteen käyttäjien kustannuksia 7 % vuoteen 2030 mennessä. Haluamme korostaa, että luku kuvastaa keskimääräistä vaikutusta, joka voi olla reitistä ja kuljetettavasta tavarasta riippuen merkittävästi korkeampi. Afryn vientiliitoille tekemän selvityksen (2022) mukaan vuonna 2030 pelkästään merenkulun päästökaupan vaikutus tiettyjen Suomen vientiteollisuuden tuotteiden tuonti- ja vientikuljetuskustannuksiin on 1 - 67 % vuoden 2020 kuljetushintaan verrattuna. Vaikutus ei siis jakaudu tasaisesti eri tavaralajien ja reittien välillä ja jo yksittäisen lainsäädäntöaloitteen vaikutus voi olla huomattavasti komission keskimääräistä arvoa korkeampi.

Metsäteollisuus korostaa, että lainsäädännön vaikutuksissa on huomioitava paitsi tosiasiallinen päästökaupan hinnankehitys myös yleinen hintakehitys niin merenkulun polttoaineissa kuin kuljetushinnoissa. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa on merkittävästi muuttanut merenkulun tilannetta ja tulee edelleen vaikuttamaan merikuljetusten saatavuuteen ja hinnoitteluun EU:ssa. Koronan vauhdittamaan polttoaineen hinnannousuun ei ole näköpiirissä nopeaa helpotusta, kun Venäjän fossiilisesta energiasta pyritään eroon nopealla aikataululla. Kokonaiskehitys tulisi huomioida merenkulun päästökaupan sisäänajokautta arvioitaessa, eikä sitä tulisi enää kiristää komission esityksestä.

Metsäteollisuus ry puoltaa valtioneuvoston kantaa, että direktiiviin tulisi tehdä muutoksia, mikäli kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO hyväksyy maailmanlaajuisen markkinaehtoisen mekanismin meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi. Korostamme, globaalit toimet merenkulussa ovat huomattavasti alueellisia tehokkaampia ja alueellista lainsäädäntöä on purettava tilanteessa, jossa merenkulun hiilen käytölle asetetaan globaali päästövähennysmekanismi. Hiilen tuplahinnoittelu on omiaan kasvattamaan hiilivuotoa EU:n alueelta, ja heikentäisi vientiteollisuuden suhteellista kilpailukykyä.

EU-laajuisen maantieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökaupan osalta tarvitaan edelleen tarkentavia arvioita, miten yhteinen päästökauppa kohtelisi Suomea ja vaikuttaisi yrityksiin. Komission arvioon mukaan suhteellinen hinnannousu olisi suurempi rakennuksissa kuin liikenteessä ja teollisuudessa. Suomessa rakennusten osuus päästökaupassa jäisi todennäköisesti liikennettä pienemmäksi, ja on tärkeää, että

vaikutukset Suomen logistiikkaan ja kuljetuksiin tunnetaan tarkemmin ennen päätöksentekoa.

Työkoneiden sisällyttämisen vaikutuksia ei ole arvioitu elinkeinoelämän osalta, niinpä soveltamisalan laajentaminen työkoneisiin ilman, että tiedetään, mitä tämä tarkoittaa työkoneita käyttäville aloille ei ole perusteltua.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja